

Sygn. akt I C 2439/17

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Suwałkach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	<i>SSR Agnieszka Kluczyńska</i>
Protokolant:	<i>stażysta Małgorzata Sztukowska</i>

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2017 r. w Suwałkach na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko G. D.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego G. D. na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 4 614,24 zł (cztery tysiące sześćset czternaście złotych 24/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 13 października 2017 roku do dnia zapłaty;

II. Oddala powództwo w pozostałym zakresie.

III. Koszty procesu pomiędzy stronami stosunkowo rozdziela (powód wygrał w 67,41%) i zasądza od pozwanego G. D. na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 1393,36 zł (jeden tysiąc trzysta dziewięćdziesiąt trzy złote 36/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

IV. Wyrokowi w pkt I i III nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

SSR Agnieszka Kluczyńska

Sygn. akt: ***I.C.2439/17***

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wystąpił przeciwko G. D. z pozwem o zapłatę kwoty 6.844,25 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu (tj. 13 października 2017 roku) do dnia zapłaty. Domagał się również zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

Uzasadniając swe żądanie powód podał, że w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej udzielił pozwanemu pożyczki na podstawie umowy z dnia 09 marca 2015 roku nr (...) na kwotę 4.000,00 zł oraz na podstawie umowy z dnia 19 czerwca 2015 roku nr (...) na kwotę 3.900,00 zł. Kwota do zwrotu z uwzględnieniem należnego oprocentowania, opłaty przygotowawczej, prowizji za udzielenie pożyczki, opłaty za przystąpienie do dodatkowego ubezpieczenia grupowego w ramach Pakietu Medycznego wyniosła odpowiednio 5.687,12 zł (pożyczka z 09.03.2015r.) oraz 5.458,18 zł (pożyczka z 19.06.2015r.). Tytułem spłaty powyższych pożyczek pozwany – do dnia wniesienia

pozwu – wpłacił 2.425,20 zł tytułem pożyczki z dnia 09 marca 2015 roku i 2.110,37 zł tytułem pożyczki z dnia 19 czerwca 2015 roku. Z uwagi brak spłaty zadłużenia w całości w przewidzianych w umowach terminach, powód dokonał wypowiedzenia umów pożyczek i wezwał pozwanego do spłaty pozostałej części zadłużenia. Dobrowolna spłata należności jednak nie nastąpiła, w związku z czym wystąpienie z niniejszym pozwem stało się konieczne i uzasadnione. Łącznie zobowiązanie do spłaty na dzień jego wniesienia wynosiło 6.844,25 zł.

Pozwany G. D. nie stawiał się na rozprawę w dniu 07 grudnia 2017 roku, pomimo należytego zawiadomienia o jej terminie, nie zajął merytorycznego stanowiska w sprawie na piśmie, ani też nie żądał przeprowadzenia rozprawy pod jego nieobecność.

Sąd ustalił, co następuje:

Dnia 09 marca 2015 roku G. D. zawarł z (...) S.A. z siedzibą w W. umowę pożyczki nr (...), zgodnie z którą miał otrzymać do wypłaty kwotę 4.000,00 zł. Ponadto zobowiązał się zwrócić pożyczkodawcy kwotę 40,00 zł tytułem opłaty przygotowawczej, kwotę 1.000,00 zł tytułem prowizji za udzielenie pożyczki oraz odsetki w wysokości 12% w stosunku rocznym, to jest kwotę 563,63 zł. Jednocześnie przystąpił do (...) Pakiet Medyczny, gdzie składkę ustalono na 120,00 zł. Łączna kwota zobowiązania wyniosła 5.783,63 zł. Spłata miała nastąpić w 90 ratach tygodniowych po 64,27 zł każda, przy czym ostatnia – 63,60 zł (dowód: umowa pożyczki wraz z wnioskiem k. 5-10).

Z tytułu pożyczki nr (...) G. D. dokonał na rzecz pożyczkodawcy wpłat w łącznej wysokości 2.425,20 zł (bezsporne).

Następnie dnia 19 czerwca 2015 roku G. D. zawarł z (...) S.A. z siedzibą w W. umowę pożyczki nr (...), zgodnie z którą miał otrzymać do wypłaty kwotę 3.900,00 zł. Ponadto zobowiązał się zwrócić pożyczkodawcy kwotę 40,00 zł tytułem opłaty przygotowawczej, kwotę 1.092,00 zł tytułem prowizji za udzielenie pożyczki oraz odsetki w wysokości 10% w stosunku rocznym, to jest kwotę 306,18 zł. Jednocześnie przystąpił do (...) Pakiet Medyczny, gdzie składkę ustalono na 120,00 zł. Łączna kwota zobowiązania wyniosła 5.458,18 zł. Spłata miała nastąpić w 60 ratach tygodniowych po 90,97 zł każda, przy czym ostatnia – 90,95 zł (dowód: umowa pożyczki wraz z wnioskiem k. 11-16).

Tytułem zwrotu pożyczki nr (...) G. D. dokonał na rzecz pożyczkodawcy wpłat w łącznej kwocie 2.110,37 zł (bezsporne).

Jednakże z uwagi na zaległość z tytułu opóźnienia w spłacie rat równą dwóm pełnym ratom obu pożyczek (...) S.A. z siedzibą w W. pismem z dnia 14 czerwca 2016 roku dokonał wypowiedzenia umowy z dnia 09 marca 2015 roku, jak i z dnia 19 czerwca 2015 roku, w związku z czym całe zobowiązanie stało się natychmiast wymagalne i zobowiązał pożyczkobiorcę do zwrotu łącznej kwoty 6.844,25 zł w nieprzekraczalnym terminie do dnia 21 lipca 2016 roku. Następnie pismem z dnia 30 czerwca 2016 roku wezwał pożyczkobiorcę do spłaty w/w kwoty w terminie do dnia 14 października 2016 roku pod rygorem wszczęcia postępowania sądowego (dowód: pismo k. 17; wezwanie k. 18). Spłata wskazanej należności jednak nie nastąpiła.

W piśmie z dnia 03 października 2017 roku (...) S.A. poinformował G. D., że jego łączne zadłużenie z tytułu umowy pożyczki nr (...) na dzień 03 października 2017 roku wynosiło 3.376,44 zł, a z tytułu umowy pożyczki nr (...) – 3.467,81 zł (dowód: informacja o stanie zadłużenia k. 19).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie jedynie w części.

Zgodnie z treścią przepisu art. 339 § 1 kpc, jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę Sąd wyda wyrok zaoczny. W takim przypadku za prawdziwe przyjmuje się twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą chyba, że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339 § 2 kpc).

W sprawie niniejszej pozwany nie zajął merytorycznego stanowiska co do żądania pozwu. Zważywszy na treść przepisu wyżej przywołanego przyjąć zatem należało, że zachodzą podstawy do wydania wyroku zaocznego. Jednak jako że okoliczności faktyczne przytoczone przez (...) S.A. w pozwie wzbudziły wątpliwości Sądu, żądanie powoda w kształcie przez niego zgłoszonym nie mogło zostać uwzględnione.

Podstawę faktyczną pozwu w sprawie niniejszej stanowiły dwie umowy pożyczki zawarte przez powoda i pozwanego. Samo zawarcie umów przez strony uznać należało za niewątpliwie. Potwierdza to bowiem umowa pożyczki z dnia 09 marca 2015 roku nr (...) oraz umowa pożyczki z dnia 19 czerwca 2015 roku nr (...), załączone do pozwu.

Wątpliwości Sądu wzbudziły już jednak niektóre zapisy tychże umów co do ich zgodności z przepisami ustawy, a w konsekwencji - zakresu odpowiedzialności pozwanego wobec powoda.

Podkreślić w tym miejscu należy uwagę, że pożyczka stanowi umowę stypizowaną w kodeksie cywilnym. Jej istotę stanowi przeniesienie przez pożyczkodawcę na pożyczkobiorcę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, za jednoczesnym zobowiązaniem się pożyczkobiorcy do zwrotu pożyczkodawcy tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (art. 720 § 1 kc).

W ocenie Sądu umowy zawarte przez strony postępowania uznać należało za ważne w odniesieniu do kwot pożyczonego kapitału (4.000,00 zł i 3.900,00 zł) wraz z odsetkami umownymi z tytułu opóźnienia, których wysokość wynika jednoznacznie z treści umów załączonych do pozwu i pozostaje jednocześnie w zgodzie z treścią art. 359 § 2 kc oraz opłatą przygotowawczą w wysokości 40,00 zł (w przypadku obu pożyczek) i opłatą za przystąpienie do (...) Pakiet Medyczny w kwocie 120,00 zł - pożyczka z dnia 09 marca 2015 roku oraz 180,00 zł - pożyczka z dnia 19 czerwca 2015 roku.

W zaistniałym stanie rzeczy rozważyć jeszcze pozostało zasadność żądania pozwu w zakresie pozostałych jego składowych tj. prowizji za udzielenie obu pożyczek.

Uprawnienie do badania zasadności żądań pozwu w tym zakresie (a jednocześnie uprawnienie do badania ważności postanowień umownych pożyczki) daje Sądowi przepis art. 58 § kc. Jego celem jest zapobieganie powstawaniu stosunków prawnych o treści niezgodnej z obowiązującymi przepisami prawa lub zasadami współżycia społecznego. Adresatem norm prawnych przewidujących bezwzględną nieważność czynności prawnej są w pierwszym rzędzie organy stosujące prawo (sądy oraz organy władzy publicznej), dlatego sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę bezwzględną nieważność czynności prawnej z urzędu nawet jeśli żadna ze stron postępowania nie powołuje się na nieważność czynności prawnej (w wyr. z dnia 19.12.1984r., III CRN 183/84, L., SN trafnie zwrócił uwagę, że: "W sprawie, w której wyłania się kwestia nieważności bezwzględnej umowy (art. 58 kc), sąd kwestię tę bierze z urzędu pod rozwagę jako przesłankę swego rozstrzygnięcia").

Z kolei zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem (osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową – art. 22¹ kc) nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Postanowienie umowy może zatem zostać uznane za niedozwolone po łącznym spełnieniu wskazanych wyżej przesłanek.

W niniejszej sprawie strona powodowa jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie udzielania pożyczek krótkoterminowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi. Zawarte pomiędzy stronami umowy pożyczek nie były natomiast związane z działalnością zawodową, ani gospodarczą pozwanego. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umów zawartych z pozwanym były w całości dla ich stron

wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem.

Obie umowy łączące strony przewidywały obowiązek uiszczenia przez pożyczkobiorcę prowizji za udzielenie pożyczki, która jest specyficznym rodzajem wynagrodzenia, pobieranym za pośrednictwo w zawieraniu umów. Nie ma przepisów, które zakazywałyby pobierania prowizji przy umowach pożyczki, co więcej - art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz.U. z 2016r., poz. 1528 ze zm.) jednoznacznie dopuszcza możliwość pobierania prowizji i wszelkiego rodzaju opłat. Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 10 ustawy, kredytodawca powinien jednak o wszelkich informacjach związanych z tymi kosztami poinformować kredytobiorcę. Należy więc zauważyć, iż umowa konsumencka jest obwarowana warunkami do zastrzeżenia tego rodzaju prowizji, które pożyczkodawca musi spełnić. Dodatkowo wszelkie opłaty i prowizje pobierane przez kredytodawców powinny wyrównywać rzeczywiste koszty poniesione przez niego w związku z podjęciem danej czynności i nie powinny być rażąco wysokie dla konsumenta. Nie powinny być zatem formułowane w sposób ryczałtowy, bez odzwierciedlenia w kosztach ponoszonych przez pożyczkodawcę.

W przedmiotowej sprawie prowizja za udzielenie pożyczki została określona na kwotę 1.000,00 zł w przypadku pożyczki z dnia 09 marca 2015 roku oraz na kwotę 1.092,00 zł – pożyczka z dnia 19 czerwca 2015 roku. Jako że w umowach pożyczek załączonych do pozwu nie wskazano sposobu kalkulowania wynagrodzenia należnego powodowi - żądanie pozwu w omawianym zakresie uznał Sąd za budzące wątpliwości i nieudowodnione.

Dodatkowo, w ocenie Sądu, zastrzeganie tego rodzaju zawyżonych opłat za samo udzielenie pożyczki, zmierza do obejścia przepisów regulujących wysokość odsetek maksymalnych, tj. art. 359 § 2¹ kc, stanowiącego, iż maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych (odsetki maksymalne). Ponieważ tego rodzaju zabieg został zastosowany w obrocie konsumenckim, doszło niewątpliwie do naruszenia interesów konsumenta. Podstawa do naliczania wynagrodzenia w postaci odsetek i prowizji nie jest bowiem tożsama. Odsetki stanowią wynagrodzenie za czas korzystania z kapitału. Prowizja jest zaś jednorazowym wynagrodzeniem za udzielenie kapitału.

Pogląd o możliwości potraktowania prowizji jako sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych został także wyrażony w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 lutego 2015 roku w sprawie sygn. akt V ACA 622/14. Sąd w niniejszej sprawie podziela stanowisko wyrażone we wskazanym orzeczeniu, iż postanowienia umowne wprowadzające obok odsetek maksymalnych wygórowaną prowizję (ewentualnie inne dodatkowe opłaty), nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych. Tym samym roszczenie powódki o zapłatę kwoty z tytułu prowizji za udzielenie pożyczki pozbawione było podstaw prawnych.

Mając na uwadze wszystko powyższe Sąd uznał roszczenia pozwu w zakresie prowizji za udzielenie pożyczek za niezasadne, gdyż postanowienia umowy zobowiązujące pozwanego do zapłaty w/w kwot, stanowią niedozwolone klauzule umowne. Strona powodowa nie wykazała również, aby ich wysokość była efektem indywidualnych uzgodnień z pozwanym, a nie stosowanego przez nią wobec wszystkich klientów cennika. Biorąc zaś pod uwagę wysokość tych kosztów w stosunku do całości kwot pożyczek, trzeba je uznać za nadmierne, kształtujące sytuację pozwanego w sposób podobny do lichwy, co jest powszechnie przyjmowane za sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Reasumując, w ocenie Sądu tytułem pożyczki z dnia 09 marca 2015 roku nr (...) pozwany winien był spłacić kwotę 4.783,63 zł (należność główna + odsetki umowne z tytułu opóźnienia + opłata przygotowawcza + opłata za Pakiet Medyczny). G. D. wpłacił na poczet tego zobowiązania kwotę 2.425,20 zł, a więc do zapłaty ostatecznie pozostało 2.358,43 zł.

Z kolei tytułem pożyczki z dnia 19 czerwca 2015 roku nr (...) pozwany winien był spłacić kwotę 4.366,18 zł (należność główna + odsetki umowne z tytułu opóźnienia + opłata przygotowawcza + opłata za Pakiet Medyczny). Wpłacił na poczet tego zobowiązania kwotę 2.110,37 zł, a więc do zapłaty pozostało 2.255,81 zł.

Żądanie pozwu należało więc uwzględnić w zakresie sumy w/w kwoty, a więc 4.614,24 zł (2.358,43 zł + 2.255,81 zł) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13 października 2017 roku do dnia zapłaty, oddalając je w pozostałym zakresie jako bezzasadne (pkt I i II wyroku). Przy czym orzeczenie o odsetkach uzasadnia przepis art. 481 § 1 kc. Stanowi on bowiem, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W przedmiotowej sprawie strona powodowa domagała się odsetek ustawowych od dnia wytoczenia powództwa i od tej daty zostały one zasądzone.

Z kolei o kosztach procesu Sąd orzekł stosownie do treści art. 100 kpc w zw. z § 2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r., poz. 1804 ze zm.), dokonując ich stosunkowego rozdzielania. W przedmiotowej sprawie strona powodowa poniosła koszty w łącznej kwocie 2.067,00 zł (opłata od pozwu - 250,00 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika wraz z opłatą skarbową - 1.817,00 zł) i wygrała sprawę w 67,41%. Dlatego Sąd orzekł, że pozwany G. D. jest zobowiązany zwrócić stronie powodowej kwotę 1.393,36 zł ($67,41\% \times 2.067,00 \text{ zł}$) – pkt III wyroku.

Orzeczenie o rygorze natychmiastowej wykonalności uzasadnia z kolei przepis art. 333 § 1 pkt 3 kpc, który nakazuje, w przypadku wydania wyroku zaocznego, nadać orzeczeniu rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV wyroku).

SSR Agnieszka Kluczyńska